

prof. dr hab. Ewa Grabowska-Lis
dziedzina sztuki
dyscyplina artystyczna sztuki muzyczne
Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

Częstochowa, 27.11.2023 r.

Recenzja w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego sztuki dr. Maciejowi Zimce

Zleceniodawca Recenzji

Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie. Pismo Przewodniczącej dr hab. Moniki Gardoń-Preinl, prof. AMKP, dotyczące postanowienia Nr 1/2023 Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne z dnia 11 września 2023 r., w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Maciejowi Zimce w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

Podstawowe dane o Habilitancie

Pan dr Maciej Zimka jest absolwentem Akademii Muzycznej w Krakowie w klasie akordeonu dr Janusza Patera, który uzyskał z wyróżnieniem kolejno tytuły licencjata (2011) oraz magistra sztuki (2013). W latach 2013–2016 kontynuował edukację jako słuchacz studiów doktoranckich w Akademii Muzycznej w Krakowie. W 2016 r. uzyskał stopień doktora nadany przez Radę Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Akordeon w muzyce kameralnej Zbigniewa Bargielskiego. Poetyka twórczości i zagadnienia interpretacyjno-wykonawcze w wybranych utworach*.

Ocena osiągnięcia artystycznego

Kandydat jako najważniejsze osiągnięcie po uzyskaniu stopnia doktora, wskazuje płytę CD pt. *Out of the Circle* wyd. Opus Series 65/2021. Znajdują się na niej cztery autorskie kompozycje kameralne, w których Habilitant realizuje partie akordeonu:

Sonata na skrzypce i akordeon (2012)

współwykonawca: Maria Sławek – skrzypce

Dimension (Triple Point) na dwa akordeony (2012)

współwykonawca: Wiesław Ochwat – akordeon

Sonata na gitarę i akordeon (2017)

współwykonawca: Miłosz Mączyński – gitara

Out of the Circle na klarnet i akordeon (2018)

współwykonawca: Piotr Lato – klarnet

Płyta uzyskała nagrody: Najlepszy Album Muzyki Klasycznej 2022 Magazynu „Cluozine” (USA), oraz Złoty dyplom w konkursie *Muzyczne Orły 2022*, za wybitne osiągnięcie w dyscyplinie sztuki muzyczne zrealizowane w 2021 roku.

Utwory wchodzące w skład dzieła przedstawionego do oceny są zróżnicowane zarówno w zakresie form, stylistyki jak i pod względem obsady instrumentalnej. W autoreferacie Habilitant określa je jako *najbardziej reprezentatywne w mojej twórczości z okresu 2008–2018 utwory kameralne z udziałem akordeonu*¹. Kompozycje ukazują bogactwo języka ich Twórcy, stosowanych technik, środków wyrazowych, a nade wszystko znakomite wykorzystanie możliwości brzmieniowych, technicznych i interpretacyjnych akordeonu. Kompozytor powierza wszystkim partiom odpowiedzialną, wręcz równorzędną rolę, wymagającą wysokich umiejętności w zakresie gry instrumentalnej i zespołowej. Wybór utworów kameralnych, w których z akordeonem zestawione zostały skrzypce, akordeon, klarnet i gitara, jest reprezentatywny dla obsady instrumentalnej z jaką Habilitant prowadzi działalność koncertową.

Zarejestrowane kompozycje ukazują ogromny potencjał Habilitanta, jako akordeonisty, zarówno w aspekcie indywidualnych umiejętności dotyczących wykonawstwa instrumentalnego, jak i w zakresie szeroko pojętego współtworzenia relacji z innymi wykonawcami. Wszystkie wykonania charakteryzują się perfekcyjnym przygotowaniem warsztatowym oraz dbałością o estetykę brzmienia. Uwidoczniają umiejętności służące realizacji zawartych w utworach zróżnicowanych technik kompozytorskich oraz świadome wykorzystywanie środków wyrazu, służące określonym zamierzeniom interpretacyjnym.

Sonata na skrzypce i akordeon zachwyca znakomicie dobraną artykulacją, która oddaje wszelkie niuanse motywiki utworu, eksponując zarówno specyfikę poszczególnych instrumentów, jak i tworząc spójną całość brzmieniową. Wykonanie jest niezwykle energetyczne i przekonujące.

Dimension (Triple Point) na duet akordeonowy stanowi interesującą interpretację kontrastujących pomysłów kompozytorskich, wynikającą z muzycznej narracji oraz wyobraźni i kreatywności wykonawców. Na uwagę zasługuje precyzja w realizacji motorycznych przebiegów oraz dyscyplina w zakresie synchronizacji sekwencji rytmicznych i aleatorycznych. Utwór został uhonorowany III nagrodą na VI Międzynarodowym Konkursie Kompozytorskim w Sanoku w 2013 r.

Sonata na akordeon i gitarę jest kolejnym przykładem znakomitych umiejętności Habilitanta w zakresie gry kameralnej. Jak sam zauważa w autoreferacie *Ze względu na zupełnie odmienne w przypadku każdego z tych dwóch instrumentów sposoby wydobywania dźwięku niezwykle trudne jest wypracowanie wspólnej artykulacji*². Należy podkreślić, iż także w zakresie dynamiki korelacja tych dwóch instrumentów jest dużym wyzwaniem. Wykonawcy uzyskali znakomity efekt brzmieniowy, zarówno w sferze artykulacji, jak i dobrze wyważonych proporcji dynamicznych. Na uwagę zasługuje także interpretacja tej dużej formy, w której z uwagi na jej znaczne zróżnicowanie i skonstrastowanie niełatwo jest prowadzić interesującą

¹ M. Zimka – Autoreferat, str. 14

² M. Zimka – Autoreferat, str. 17

i spójną narrację. Utwór został nagrodzony Grand Prix w Międzynarodowym Konkursie Kompozytorskim w Sanoku w 2017 r.

Utworem zamykającym płytę jest tytułowy *Out of the Circle* na klarnet i akordeon. Zastosowane zabiegi kompozytorskie dają możliwość ukazania potencjału sonorystycznego, technicznego i interpretacyjnego obydwu instrumentów. Wykonawcy znakomicie je wykorzystują, uwydatniając walory zestawienia brzmieniowego akordeonu i klarnetu.

Wszystkie zarejestrowane na płycie utwory cechuje dbałość o precyzję w realizacji wszelkich niuansów sztuki instrumentalnej i kameralnej. Ogromne znaczenie dla poziomu artystycznego płyty ma nie tylko kunszt wykonawczy Habilitanta, ale także wszystkich artystów zaangażowanych w przygotowanie niniejszego nagrania. Występowanie w podwójnej roli, kompozytora i wykonawcy na tak wysokim poziomie jest wielkim atutem artystycznym i twórczym, a Habilitanta stawia w gronie najbardziej reprezentatywnych przedstawicieli sztuk muzycznych.

Zaprezentowany materiał oceniam bardzo wysoko.

Ocena pozostałych osiągnięć artystycznych, naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych

Osiągnięcia Habilitanta są wieloaspektowe i obejmują różnorodne sfery działalności. Najbardziej obszerna ich część dotyczy działalności artystycznej i obejmuje działalność wykonawczą (instrumentalną, akordeonową) i działalność twórczą (kompozytorską). Aktywność koncertowa Habilitanta, podjęta jeszcze przed rozpoczęciem studiów związana była głównie z solową praktyką wykonawczą, udziałem w koncertach i konkursach akordeonowych. W późniejszych latach, od podjęcia studiów, aż do chwili obecnej, w przeważającym stopniu bazuje na wykonawstwie muzyce kameralnej. We współpracy z wieloma artystami różnych specjalności, Habilitant wziął udział w licznych koncertach w kraju i za granicą, zdobywał laury na konkursach muzycznych oraz dokonywał nagrań publikowanych w wydawnictwach płytowych oraz w serwisach streamingowych.

W autoreferacie Habilitant szczegółowo opisuje przebieg swojej kariery artystycznej. Istotne znaczenie w Jego rozwoju i początkach działalności koncertowej, jak stwierdza w autoreferacie, miało stworzenie ze skrzypaczką Anną Trólką duo *Cord AniMa*³, które działało w latach 2009–2015. Repertuar zespołu obejmował liczne kompozycje muzyki współczesnej napisane w oryginale na skrzypce i akordeon oraz transkrypcje muzyki dawnej. Innym, ważnym dla rozwoju muzycznego Habilitanta zespołem, stworzonym w 2012 roku i funkcjonującym do dziś, jest *Duo Ardente*, współtworzone z wiolonczelistką Aleksandrą Lelek. Program koncertów opiera się głównie na autorskich aranżacjach i transkrypcjach muzyki minionych epok. Ważnym aspektem działalności zespołu było wydanie płyty CD pt. *Duo Ardente*, zawierającej kompozycje Ardiena-Francoisa Servaisa, Sofii Gubajduliny, Zbigniewa Bargielskiego i Astora Piazzolli. Za swoją działalność zespół otrzymał dwukrotnie

³ zob. M. Zimka – Autoreferat, str. 5

stypendium. W 2013 roku Stypendium Twórcze Miasta Krakowa oraz w 2017 roku Stypendium Fundacji Grazzela.

Bardzo ważną część działalności artystycznej Habilitanta stanowi współpraca z akordeonistą Wiesławem Ochwatem. Szeroki repertuar, obejmujący utwory od baroku do współczesności był prezentowany na ponad 100 koncertach w kraju i za granicą m.in. we Włoszech, Niemczech, Hiszpanii oraz w Ukrainie. Zespół zdobył także nagrody na prestiżowych konkursach akordeonowych w ramach 41. Międzynarodowego Konkursu Akordeonowego w Castelfidardo (Włochy 2016), w X Konkursie Akordeonowym im. Andrzeja Krzanowskiego w Czechowicach-Dziedzicach oraz Outstanding Musicians (Rotary Award) w Ibla Grand Prize (Włochy 2019). Owocem wspólnej aktywności zespołu jest także płyta CD *AccoChameleon* wydana w Opus Series 61/2021, nagrodzona przez Best Instrumental Album Spring 2022 magazynu „Cluzine” (USA).

Sylwetkę artystyczną Habilitanta wzbogacają oryginalne projekty zrealizowane wraz z Bożeną Bobą-Dygą, artystką zajmującą się m.in. śpiewem, poezją i kompozycją, z którą stworzył duo *Quasi una fantasia*. Współpraca obejmowała autorskie przedsięwzięcia twórcze w zakresie sztuki intermedialnej, muzyki awangardowej oraz autorskiej piosenki artystycznej, opartej na kompozycjach artystów do tekstów polskich poetów współczesnych, zrealizowane w USA, Izraelu, Ukrainie oraz na scenach polskich festiwali muzycznych i spektakli sztuki współczesnej. Działalność zespołu obejmuje także wydanie dwóch płyt: *QUF I* (Art. Forum 2013) oraz *Zmyślone słuchowisko* (Audiomat, nr 22, 2016).

W ostatnich latach Habilitant stworzył także projekt kameralny we współpracy ze śpiewaczką Magdaleną Cornelius-Kulig (mezzosopran). Aktywność zespołu obejmuje kilkadziesiąt koncertów na festiwalach w Polsce i za granicą m.in. we Włoszech, Francji i w Niemczech. W repertuarze zespołu znajdują się opracowywane przez Habilitanta utwory wokalne najwybitniejszych twórców na głos z fortepianem lub orkiestrą, arie z oper, oratoriów i innych dzieł scenicznych.

W aktywności artystycznej obok kameralistyki widoczna jest także działalność solowa, obejmująca wykonawstwo oryginalnej literatury akordeonowej i transkrypcji muzyki dawnej, przede wszystkim *Sonaty Domenica Scarlatti*, utwory *Jana Sebastiana Bacha* oraz *Wolfganga Amadeusza Mozarta*⁴. Godne uwagi w całym przebiegu działalności koncertowej są liczne prawykonania (56) utworów solowych i kameralnych na różnorodne składy instrumentalne i wokально-instrumentalne, zarówno uznanych twórców, jak i kompozytorów młodego pokolenia, w tym niejednokrotnie własnych kompozycji.

Dorobek twórczy Habilitanta definiuje i wzbogaca działalność kompozytorska. Jest On autorem 63 kompozycji, w większości solowych i kameralnych, 1 chóralnej i 1 koncertu. W obsadzie 33 znajduje się akordeon. Duża ich część powstała na zamówienie artystów i instytucji. Niektóre zostały nagrodzone na konkursach kompozytorskich oraz opublikowane w formie nagrań płytowych. Dzieła Habilitanta spotkały się z dużym zainteresowaniem środowiska akordeonowego. Znajdują się nie tylko w repertuarze akordeonistów na wszystkich szczeblach

⁴ M. Zimka – Autoreferat, str. 10

edukacji muzycznej, ale są także prezentowane przez zawodowych muzyków na licznych koncertach i festiwalach w kraju i za granicą.

Ważnym aspektem działalności naukowej Habilitanta był udział w charakterze prelegenta w konferencjach naukowo-artystycznych i sesjach naukowych, organizowanych przez Akademię Muzyczną w Gdańsku, Krakowie i Katowicach oraz prezentacja wykładów w Konserwatorium w Las Palmas w Hiszpanii, w ramach programu Erasmus+. Tematyka obejmowała zagadnienia dotyczące wykonawstwa muzyki akordeonowej oraz własnej twórczości kompozytorskiej.

Po ukończeniu studiów w 2013 roku Habilitant rozpoczął działalność dydaktyczną w ramach studiów doktoranckich, prowadząc zajęcia z przedmiotów: akordeon, kameralistyka oraz literatura specjalistyczna. Od 2018 roku jest zatrudniony na stanowisku asystenta w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie i prowadzi samodzielnie zajęcia akordeonu i kameralistyki. Studenci z klasy kameralistyki, przygotowani pod Jego kierunkiem, odnosili sukcesy na międzynarodowych konkursach akordeonowych we Francji, Serbii, Słowacji, Szwecji i w Polsce. W ramach działalności pedagogicznej Habilitant prowadził zajęcia na kursach muzycznych podczas kilku edycji Krakowskiego Festiwalu Akordeonowego, Wrocławskich Warsztatów Instrumentalnych oraz warsztatów akordeonowych w szkolnictwie artystycznym I i II stopnia na terenie całej Polski. Dwukrotnie brał udział w pracach jury konkursów akordeonowych Opus 2020 (online, Kraków) oraz w 26. Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Akordeonowej w Przemyślu (2022).

Habilitant ma także znaczące osiągnięcia na polu działalności organizacyjnej. Od 2011 roku jest związany z Fundacją Art Forum. Efektem tej współpracy jest organizacja wielu przedsięwzięć kulturalnych, a także koordynowanie projektów na poziomie merytorycznym i administracyjnym. Są to wydarzenia interdyscyplinarne, zarówno cykliczne, jak i jednorazowe. Jak stwierdza Habilitant w Autoreferacie *najważniejszymi wydarzeniami które organizuję z Fundacją Art Forum, są jednak te związane z akordeonem: największy polski festiwal akordeonowy i międzynarodowe święto w stolicy Małopolski Krakowski Festiwal Akordeonowy (gdzie pełnię funkcję wicedyrektora oraz członka rady programowej, wspólnie z Bożeną Bobą-Dygą – dyrektorem festiwalu i dr Wiesławem Ochwatem – koordynatorem działań edukacyjnych) oraz Koncert Prawykonañ Utworów Akordeonowych, który od 2014 odbywa się nieprzerwanie do dnia dzisiejszego*⁵. Habilitant współpracuje także z Fundacją Dolnośląski Festiwal Muzyczny oraz jest współorganizatorem trzech międzynarodowych konferencji artystyczno-naukowych w macierzystej Uczelni. Podejmowana aktywność organizacyjna stanowi ważny aspekt w rozwoju dyscypliny, służy promocji instrumentu, muzyki akordeonowej oraz inspiracji kompozytorów w powstawaniu nowych dzieł.

Podsumowując, osiągnięcia artystyczne, naukowe, dydaktyczne i organizacyjne oceniam bardzo wysoko i przyjmuję bez zastrzeżeń.

⁵ M. Zimka – Autoreferat, str. 13-14

Konkluzja

Dr Maciej Zimka jest artystą wszechstronnym. Zarówno przedstawione do oceny dzieło, jak i pozostałe osiągnięcia artystyczne, twórcze, dydaktyczne i organizacyjne stanowią znaczący wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny sztuki muzycznej i mają istotne znaczenie dla rozwoju i promocji polskiej kultury muzycznej w kraju i za granicą.

Mając na uwadze powyższe stwierdzam, iż dorobek Habilitanta spełnia wymagania art. 219 ust. 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* i popieram wniosek dr. Macieja Zimki o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzycznej.

Prof. Grzegorz Lis